

Meslek Yüksekokullarında Verilen Muhasebe Derslerinin Uygulamada Kullanılma Düzeyi ve Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma

Osman Tugay*

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Vesile Ömürbek

Süleyman Demirel Üniversitesi

ÖZ

Meslek yüksekokulları işletmelerin nitelikli ara insan gücü ihtiyacını karşılamada önemli bir rol üstlenmektedir. Muhasebe ile muhasebe ve vergi uygulamaları programları yetiştirdikleri meslek elemanları ile bu amaca önemli ölçüde hizmet etmektedirler. Bu çalışmanın amacı, Meslek Yüksekokullarının Muhasebe Programlarında verilen meslek derslerinin uygulamada kullanım düzeyleri ile yeterlilik düzeylerini tespit etmektir. Araştırma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi bünyesindeki meslek yüksekokullarının muhasebe programlarından mezun olan ve serbest muhasebecilik faaliyetinde bulunan ya da muhasebecilik stajını başlatmış stajyerleri kapsamaktadır. Araştırmada yüzyüze anket yöntemi kullanılmış ve sonuçlar SPSS 16.0 programı kullanılarak test edilmiş ve elde edilen sonuçlar açıklanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, muhasebe derslerinde öğrencilere aktarılan konuların büyük bir kısmı uygulamada meslek mensupları tarafından kullanılmakta ve içerikleri de yeterli düzeydedir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Dersleri, Muhasebecilik Mesleği

Jel Sınıflaması: M40, M41

A Study on Usage Level and Adequacy in Practice of Accounting Classes at Vocational Schools

ABSTRACT

Vocational schools play a crucial role to provide qualified intermediate member to companies. Accounting / Accounting and tax application programs play an important role for this goal by coaching business members. This study aims to detect the utilization and sufficiency levels of shop classes in accounting programs. Study involves students graduated from accounting programs in Mehmet Akif Ersoy University who are currently employed as a starting trainee or working as independent accountant. In the study, face-to-face survey was

Makalenin geliş tarihi: 18.09.2014 – Kabul tarihi: 20.10.2014

* İletişim kurulacak yazar:

Yrd.Doç.Dr. Osman Tugay, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Burdur, Türkiye.
E-posta: otugay@mehmetakif.edu.tr

applied and results were tested by SPSS 16.0 and obtained results were demonstrated. According to study results, most subjects to which students were exposed during accounting classes are utilized by sector members and content is sufficient.

Key Words: Accounting Education, Accounting Courses, Accountancy Profession,

Jel Code: M40, M41

1. GİRİŞ

Günümüzde küreselleşme ve bilgi teknolojilerindeki değişimler, her alanda olduğu gibi muhasebe alanında da etkili olmaktadır. Artık muhasebenin ürettiği bilgilere uluslararası düzeyde ilgi artmıştır. Muhasebenin ürettiği bilginin doğru, güvenilir, zamanlı ve karşılaştırılabilir olması istenmektedir. Dolayısıyla söz konusu bilgiyi üretecek olan muhasebe meslek elemanlarının güncel bilgi ve becerilere sahip, donanımlı olarak yetiştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda en önemli görev yükseköğretim kurumlarına ve muhasebe akademisyenlerine düşmektedir.

Ülkemizde, ihtiyaç duyulan nitelikli ara insan gücü, Meslek Yüksek Okulları (MYO) aracılığı ile yetiştirilmeye çalışılmaktadır. MYO'ların temel amacı, farklı alanlarda ihtiyaç duyulan nitelikli ara insan gücünün yetiştirilmesini sağlamaktır. Bu alanlardan biri de muhasebedir. İşletmelerde, muhasebe alanında ihtiyaç duyulan ara insan gücünün yetiştirilmesi için kurulan MYO'ların bünyesindeki Muhasebe/Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programları'nın önemi gün geçtikçe daha iyi anlaşılmaktadır (Şahin ve Fındık, 2008: 66). Muhasebe programlarının amacı ön lisans düzeyinde verilecek eğitimlerle, işletmelerin ihtiyacı olan ön muhasebe elemanlarının yetiştirmektir (Özdemir, 2010: 103). Nitekim MYO'ların muhasebe programı ön lisans mezunlarının aldıkları iki yıllık eğitimlerle, uzun yıllardan beri ülkemiz işletmelerinin ön muhasebe elemanı ihtiyacını karşılamış ve halen karşılamaya devam etmektedir. Öte yandan hemen hemen her meslek dalında okul ortamında aktarılan teorik bilgilerle, bu bilgilerin uygulanmaya aktarılması noktasında bir takım yetersizlik ve uyumsuzluk ortaya çıkabilmektedir. Nitekim uzun yıllardan beri muhasebe eğitimine yönelik eleştiriler, muhasebe eğitiminin karmaşık ve sürekli değişen iş ortamının gerektirdiği yetenek ve yeterlilikleri kazandırmada başarılı olamadığı yönündedir (Otlu vd. 2012: 36).

2. TÜRKİYE'DE MUHASEBE MESLEĞİ VE MUHASEBE EĞİTİMİ

Bu bölümde ilk olarak Türkiye'de muhasebe mesleğinin gelişimi daha sonra ise, ülkemizdeki muhasebe eğitimi konusu ele alınacaktır.

2.1. Türkiye'de Muhasebe Mesleği

Ülkemizde muhasebe mesleği uzun yıllardır icra edilmesine rağmen, 1989 yılına kadar yasal bir yapıya kavuşturulamamıştır. Mesleğin yasal bir yapıya kavuşturulmasına kadar geçen zaman diliminde meslek mensubu olabilmek için özel bir şart aranmamakta, dileyen kişiler usta çırak ilişkisi içinde veya buna bile gerek duymaksızın meslek mensubu olarak kendini niteleyip mesleği icra edebilmekte, bu da muhasebe mesleğinde dağınık bir yapıya neden olmaktadır. Hatta 1989 yılına kadar muhasebeci olabilmek için okuryazar olmak yeterliydi. Bu dönem içinde muhasebe

mesleğinde belirli bir standart yoktu. Muhasebecinin görevinde hangi davranış becerilerini göstereceğinin sınırları bazı işletme sahiplerinin devletten kaçıracakları vergilere bağlıydı. En değerli muhasebeci vergiyi işletme sahibine en az verdiren muhasebeciydi. Bu yüzden muhasebecilik mesleği geçmişte ahlaki yönden büyük bir erozyona uğramıştır (Önal ve Apaydın, 1999: 35).

Türkiye'de muhasebe mesleği, 3568 sayılı meslek yasasının Haziran 1989'da yürürlüğe girmesiyle birlikte, dünya standartları düzeyine yaklaşmış böylelikle meslek daha düzenli hale gelmiştir. 3568 Sayılı Meslek Yasasında mesleğin standardı tam olarak belirtilmemiştir. Meslek yasasıyla önceden muhasebecilik yapanların tamamı, meslek davranış becerileri test edilmeden bugünkü mevcut sisteme entegre edilerek "Serbest Muhasebeci" unvanını taşımaya hak kazanmışlardır (Önal ve Apaydın, 1999: 35).

3568 sayılı meslek yasasının yürürlüğe girmesi ile birlikte muhasebe mesleğinin önemi artmaya başlamıştır. Mesleğin temelini, dürüstlük, güvenilirlik ve tarafsızlık oluşturmaktadır. Meslek mensuplarının devlete ve topluma karşı sosyal sorumlulukları iş sahiplerine ve yöneticilerine karşı dürüstlük ve doğruluk sorumlulukları vardır. Bu nedenle ruhsat sahibi olmayanların mesleki faaliyette bulunmalarına izin verilmeyerek, muhasebe mesleğinin ehliyetli kişilerce belirli standartlarda yürütülmesi amaçlanmıştır. Muhasebe eğitiminin, bu konuda eğitim veren okullarda ve staj eğitimlerinin verilme önemi, derecesi ve kalitesi, muhasebe mesleğinin kalitesini etkilemektedir (Civan ve Yıldız, 2003: 7).

Ancak, 2008 yılında, 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik ve Yeminli Malî Müşavirlik Kanunu'nda yapılan değişiklikle Muhasebe programı mezunlarının kariyer seçeneklerinden biri olan "Serbest Muhasebeci" unvanı kaldırılmıştır (Gücenme Gençoğlu ve İşseveroğlu, 2010:29). Bu uygulama ile meslek elemanı yetiştiren MYO'ların işlerliği azaltıldığı gibi meslek mensuplarının artacak iş yüklerini hafifletecek meslek elemanlarının yetiştirilmesinin sonlandırılması büyük bir çelişki yaratmaktadır (Otlu, vd. 2012: 36).

2.2.Türkiye'de Muhasebe Eğitimi

Türkiye'de muhasebe eğitimi, orta öğretim kurumlarında lise düzeyinde ve yükseköğretim kurumlarında önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde verilerek, muhasebe alanında ihtiyaç duyulan nitelikli insan gücü yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Ancak küresel bir dünyanın yarattığı etkilerden muhasebe mesleğinin de etkilenmesi ve muhasebe mesleğine girişte daha fazla gereksinim duyulan mesleki bilgi ve becerilerden dolayı verilen muhasebe eğitimi yeterli olmayabilmektedir. Bu bağlamda, muhasebe alanında yeni bilgilerin elde edilmesi, mesleki bilgi ve becerilerin artırılarak ihtiyaç duyulan muhasebe hizmetlerinin daha etkin ve verimli olarak sunulması açısından örgün eğitimden sonra da sürekli bir eğitim ihtiyacı ortaya çıkmaktadır (Şengel, 2010: 83).

Muhasebe biliminin gelişmesiyle birlikte muhasebe eğitiminde de yeni bakış açıları ve yeni yöntem geliştirme çabaları gündeme gelmektedir. Muhasebe biliminin yapısı gereği muhasebe öğretiminde bilgi hem teori hem de uygulama olarak bir arada ve birbirine paralel olarak aktarılmaktadır. Etkin bir muhasebe eğitiminden söz edebilmek için öğrenme ve öğretme süreçleri içerisinde bilgiyi aktarmanın yanı sıra, öğrenmenin gerçekleştiğinin bir göstergesi olan bilgileri kullanabilme yeteneğinin de geliştirilmesi gerekmektedir. İyi bir muhasebe eğitimi vermek demek yalnızca öğrencileri teorik bilgilerle donatmak anlamına gelmemektedir. Öğrenciler teorik bilgilerin yanında problem çözme, zamanı etkin kullanma ile iletişim ve takım halinde çalışma gibi yetenekleri de kapsamak durumundadırlar (Kaymazbalsarı ve Aslantürk, 2007: 245). Muhasebe uygulama ile iç içe bir bilim olduğu için temel bilgilerin öğrenciye sunulması sırasında bunların dünya ile ilişkilendirilmesi bir zorunluluktur (Kutlu ve Güner, 2007: 30). Elbette bu amacın

gerçekleştirilmesinde, eğitim/öğretim ortamında yer alan öğreten, öğrenen ve uygulayan olarak isimlendirilebilen üç tarafın kendine düşen görevleri vardır. Dolayısıyla verimli bir muhasebe öğretiminden söz edebilmek için (Demir, 2013: 177);

- Öğreticinin, bilgi aktarımı konusunda etkili olması ve konu hakkındaki gelişmeleri, değişimleri takip edip bunları öğrencileriyle paylaşması,
- Öğrenenin, teorik bilgileri anlamaya ve uygulama safhasına aktarmaya yönelik gayret ve yeteneğinin olması,
- Uygulayıcının, (muhasebe meslek mensubunun) öğretici titizliğinde ve sabrında, öğrenenleri desteklemesi ve onları meslek hayatına hazırlama konusunda istekli olması gerekmektedir.

Bu üç tarafın birisinde yaşanacak herhangi bir eksiklik, muhasebe öğretiminde amaçlanan sonucun elde edilememesine veya çok geç elde edilmesine sebep olacaktır. Öğrenim sürecinin başarılı bir şekilde tamamlanabilmesi için, eğitimi verenin bilgi seviyesi, anlatım yeteneği, kullandığı öğretim teknikleri kadar, öğrenci profili, öğrencinin öğrenme stilleri, öğrenme arzusu ve dersin anlatıldığı fiziki ortam ve kullanılan teknolojik olanaklarda oldukça önemlidir.

Ülkemizde muhasebe derslerinde daha çok sunuş yoluyla öğretme stratejisinin uygulandığı söylenebilir. Öğretimde daha çok sunuş yoluyla öğretme stratejisinin uygulanması, diğer bir ifadeyle öğretimin öğretici merkezli olması öğrenmeyi güçleştiren önemli bir faktördür. Muhasebe eğitimi; öğrencinin, işletmede alınacak kararlara yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, işlenmesi, doğruluğunun denetlenmesi, özetlenmesi ve raporlanan bilgilerin karar alma aşamalarında nasıl kullanılacağı konusunda bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin uygulanması konusunda öğrenci yeteneğinin gelişen bilgi teknolojilerinden de yararlanarak geliştirilmesidir (Gökçen, 1998: 43). Her yönden hızla gelişen dünyada yetenekli, mesleki bilgiyle donanmış ve mesleğe hâkim, hem zihinsel ve sosyal ve hem de etik yönden eğitilmiş, bu yönleri daha da geliştirilmiş meslek mensuplarının yetiştirilmesi mesleğin geleceği açısından oldukça önemlidir.

Muhasebe eğitimi verilirken temel amaç, öğrenmenin sürekliliğini sağlamak ve muhasebe mesleğini seçen öğrencilerin meslek hayatlarında karşılaştıkları işlemleri kolaylaştırmaktır. Ancak muhasebe eğitimiyle muhasebe uygulamaları arasında “muhasebe açığı” diye adlandırılan çeşitli farklılıklar bulunmaktadır ve bu durum öğrencileri mezun olduklarında mağdur edebilmektedir (Gençtürk vd., 2008: 211). Öğretim programları hazırlanırken meslek mensuplarının meslekten beklentilerinin ön planda tutulması, eğitimcilerin pratikte işleyen muhasebe uygulamalarını iyi bilmeleri ve yeni düzenlemeleri sıkı bir şekilde takip etmeleri gerekmektedir (Köse, 2007: 221). Çünkü muhasebe uygulamaları; ekonomik ve sosyal konjonktürden, uluslararası muhasebe standartlardan, mesleki, teknolojik ve ticari koşullardan doğrudan doğruya etkilenmekte ve dolayısı ile bir yenilenme süreci devamlı olarak sürmektedir.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Çalışmanın bu bölümde ulusal ve uluslararası alanda muhasebe eğitimi ile ilgili yapılan bazı çalışmalar hakkında bilgiler sunulmuştur.

Uslu (1999: 26-35) yaptığı çalışmada, bilgi teknolojisindeki gelişmelerin muhasebe eğitimi; işlenen konular, kullanılan eğitim yöntemleri ve kullanılan eğitim araç ve gereçleri olmak üzere üç farklı alanda etkilediğini ifade etmektedir.

Geiger ve Ogilby (2000: 63-78), öğrencilerin muhasebe dersindeki algıları ve muhasebede karar verip vermemede bu algının etkisini araştırmışlardır. Çalışma, öğrencilerin muhasebe ve muhasebe dışındaki algıları için dönem boyunca algıları ile başlangıçtaki bakış açıları arasındaki ilişkiyi

inceler. Muhasebede kara vermede, algı değişiklikleri, final notları ve bireysel eğitimler arasındaki ilişki açıklanmaktadır.

Çürük ve Doğan (2001: 281-310) tarafından muhasebe eğitiminin işletmelerin taleplerini karşılama düzeyine yönelik yapılan çalışmada üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin işletmelerin taleplerini karşılama düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlardan birisi, muhasebe eğitimi ve muhasebe ders içerikleri konusunda işletmeler ile üniversitelerin işbirliği yapması gerektiğidir. Elde edilen bir başka sonuç da genel muhasebe, şirketler muhasebesi, maliyet muhasebesi ve yönetim muhasebesi, derslerinin üniversitelerde, işletmelerin beklentilerini karşılayacak düzeyde verildiği, sigorta muhasebesi, çevre muhasebesi, enflasyon muhasebesi, bilgisayarlı muhasebe, uluslararası muhasebe, konaklama muhasebesi, finansal tablolar analizi, vergi hukuku ve muhasebeleştirilmesi, gibi derslerin ise üniversitelerde verilme düzeyinin, işletmelerin beklentilerini karşılamada yetersiz kaldığıdır.

Zaif ve Karapınar (2002: 111-134) yaptıkları çalışmalarında etkin bir muhasebe eğitiminin gerçekleştirilebilmesi için; öğretim üyesi, fiziki şartlar, ders geçme sistemlerinin birlikte değerlendirilmesi gerektiği, araştırmaya katılan öğretim üyelerinin bir test kitabına veya kurallara bağlı problem çözme tekniğinden çok örnek olaylara dayalı eğitim tekniğinin sınıfta yaygın bir şekilde kullanılmasının etkin öğrenmeyi sağlayacağı, bu doğrultuda öğrencilerin gözlem yaparak gerçek işletmeler üzerinde araştırma yapmaları ve öğrencilere dinamik bir sınıf ortamının sağlanmasının araştırma sonuçlarına göre daha faydalı olacağı sonucuna ulaşmışlardır.

Yılmaz ve Ciğer (2004) küreselleşme ve önlisans muhasebe eğitiminde kalite arayışı isimli çalışmalarında, yükseköğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin kalitesine ilişkin tespitlerde ve önerilerde bulunmuşlardır. Bu bağlamda çalışmada, muhasebe eğitiminde becerilere ağırlık veren, araştırma uygulamalarının yapılması gerektiği, muhasebe eğitiminde endüstri ile ilişkilerin güçlendirilmesi gerektiği vb. tavsiyelere yer verilmişlerdir. Erol ve Atmaca (2004: 171-179), Meslek Yüksek Okullarında yaptıkları çalışmalarında; öğrencilerin mesleki eğitimlerini tamamladıktan sonra kariyerlerini muhasebe alanında planladıklarını ve eğitim düzeylerinden memnun kaldıklarını tespit etmişlerdir.

Byrne ve Flood (2005: 111-124), muhasebe öğrencilerinin motivasyon ve beklentilerini konu alan çalışmalarında, başarılı bir muhasebe eğitimi için ders programının önemi kadar, muhasebe eğitimi verenlerin, öğrencilerin umut ve beklentilerini dikkate alarak motivasyon sağlamanın da önemini vurgulamışlardır. Paksoy vd. (2005: 73-105) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin muhasebe derslerinden tatmin olma düzeyinin bölümlere göre farklılık gösterdiği ve muhasebe derslerinden, muhasebe ile pazarlama bölümü öğrencilerinin diğer bölüm öğrencilerine göre daha fazla tatmin olduklarını tespit etmişlerdir.

Dosch ve Wambsganss (2006: 250-254), iş dünyası ve muhasebe eğitimini birlikte ele aldıkları çalışmalarında; iş dünyasının profesyonel çalışanları etkilediği gibi muhasebe eğitimini de etkilediğini ileri sürmüşlerdir. İş hayatındaki sorunların bir sebebi olabilme yönünde muhasebe eğitiminin de ele alınması gerektiğini, ancak iş uygulamalarının ve iş çevresinin de kritik edilmediği sürece sadece muhasebe eğitiminin kritiğe tabi tutulmasının eksik kalacağını vurgulamışlardır. Demir ve Çam (2006: 160-169) muhasebe bölümü öğrencilerinin, muhasebe öğreniminde başarı düzeyini olumsuz etkileyen faktörler üzerine yaptıkları çalışmada, öğrencilerin muhasebe öğreniminde başarılarını olumsuz yönde etkileyen en önemli faktörlerin sırasıyla; temel bilgi seviyesinin yetersizliği, ders işleme tarzının farklılığı, uygulama düzeyinin yetersizliği olduğunu tespit etmişlerdir. Gençtürk (2006: 55-82) çalışmasında, MYO'larında verilen eğitimin kalitesinin artırılması, teorik eğitim kadar uygulamalı eğitime de önem verilmesi ve meslek lisesinden veya meslek yüksekokulundan mezun olmuş kişilerin daha fazla eğitim almalarına olanak tanıyacak sistemlerin geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Cheng (2007: 581-590), muhasebe ders programları üzerine yaptığı çalışmada; küreselleşme ve gelişen ekonominin etkilerinden dolayı, muhasebe eğitimi sağlayanlarla, muhasebe eğitimini talep

edenlerin beklentileri arasında açık bir farklılık olduğu üzerinde durmuştur. Hurt (2007: 295-299), muhasebede öğretilmesi gerekenler üzerine yaptığı çalışmada; muhasebe bilgisinin gelişimini, toplumda üstlendiği rolünü, etkisini ve potansiyel davranışsal etkilerini anlayabilmek için birden çok disiplini ilgilendiren bakış açılarını vurgulamıştır. Sürmeli (2007: 28-30) yaptığı çalışmada muhasebe eğitiminde yaşanan gelişmelere değinmiş ve muhasebe eğitiminin; etik, muhasebenin kavramsal boyutu, yazılı, sözlü ve kişisel etkili iletişim becerileri, iş dünyası, sosyal bilimler, teknolojik bilgi ve yapılandırılmamış karmaşık olayları algılama yeteneği gibi konuları kapsamaması gerektiğini belirtmiştir. Yardımcıoğlu ve Büyükşalvarcı (2007: 173-178) ise; muhasebe öğrencilerinin, muhasebe derslerinden tatmin olma düzeyinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Mısırlıoğlu (2008: 19-35), İngiltere’de öğretim ve öğrenme deneyimi üzerine yaptığı çalışmada; muhasebe eğitiminde öğrenci odaklı öğretim yaklaşımını vurgulamıştır. Bu yaklaşımda, ilgili konularda kısa soru ve cevaplarla ve konu ile ilgili kritik sorularla öğrencinin konuya ilgisi sağlanmalıdır. Ayrıca; öğrenciye verilecek olan bilgi, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre ve diğer disiplinlerle ilişki kurabilecek şekilde düzenlenmelidir. Ders programı ve dersler, öğrencilerin amaçları da göz önünde bulundurularak planlanmalıdır.

Ünal ve Doğanay (2009: 117-138) tarafından yapılan çalışmada son dönemlerde muhasebe eğitiminde teori ile uygulama arasındaki farkın kapatılmasına yönelik önemli çalışmaların yapıldığının düşünüldüğü, ancak bu farkın tamamen giderilmesi, güncelliğin sağlanması için uygulayıcı ve yöneticilerin de muhasebe derslerine katılmasının önem kazandığı belirtilmiştir. Teori ile uygulama arasındaki bağları güçlendirmek için teorik altyapıya sahip uygulayıcıların lisans düzeyindeki muhasebe derslerine katılması sağlanarak muhasebe eğitiminin etkinliğinin artırılması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Gücenme Gençoğlu ve İşseveroğlu (2010: 28-40), meslek yüksekokullarında verilen eğitimin muhasebe mesleğine katkısı TESMER kaynaklarından elde edilen veriler üzerinden değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Çalışmanın sonucunda 2004 yılında meslek yüksekokullarından mezun olan öğrencilerin lisans mezunu olan öğrencilere göre sınavlarda daha başarılı oldukları saptanmıştır.

Yıldız ve Durak (2011: 37-47) tarafından yapılan çalışmada Türkiye’de üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin, işletmelerin taleplerini tam olarak karşılar düzeyde olmadığına ilişkin önemli tespitler yer almaktadır. Ülkemizdeki işletmeler, muhasebe eğitimine gereken önemi vermeyen, özellikle yetişmiş elemanları istihdam etme yolunu seçmektedirler. İşletmelerin, muhasebe eğitimine önem vermeleri, muhasebe veri ve bilgilerini kullanan çalışanlarına yönelik eğitim programları gelişmelerine katkı sağlayabilir. Çalışanların eğitime yönelik verilecek eğitimlerde üniversite-sanayi işbirliği kurulabilir, var olan ilişkiler geliştirilebilir, böylece teori ve uygulama birbirini bütünler hale getirilebilir önerisine yer vermişlerdir.

Abbasi (2013: 1-19) çalışmada, muhasebe dünyasındaki hızlı değişim ile muhasebe eğitiminde global yaklaşımlar için muhasebe eğitime yönelik üç aşamalı yetkinlik tabanlı bir model sunulmaktadır. Model başarıyı artırmak için, yönetimin esaslarının uygulanmasına yönelik bir çözüm önermektedir.

Fogarty ve Black (2014: 223-237), Amerikan Muhasebe Derneği 2012 raporunda, muhasebe eğitiminin iyileştirilmesi ile ilgili yirmi iki özel hedef belirtilmektedir. Bunlar arasında en önemli hedef; muhasebe akademisyenleri ve muhasebe uygulayıcıları arasında işbirliği ve ortaklığın derecesini yükseltmek bulunmaktadır. Bote, Low ve Chapman (2014), muhasebe eğitimcilerinin üniversitelerde sürdürülebilir eğitimi birleştirmede oynadığı rol; araştırmada en iyi eğitim uygulaması olarak tanımlanmasıyla ne öğretildiği arasında büyük bir girdap olması hakkında dünyada tartışmalı bir konu olduğunu belirtmektedir. Silva, Santos ve Vieira, (2014: 33-47), çalışmalarında muhasebe ve yönetim öğretmenlerinin, her zaman öğrencileri motive etmede öğretim ortamı yaratma sorunuyla karşı karşıya kaldıklarını vurgulamışlardır. İş simülasyonu, ders algısı ve öğretim/öğrenme algısı sunmaktadır. Çalışmada; muhasebe uzmanı olacakların; pedagojik

metotları (yetkinlik yönelimli), genel yeterlilikleri (işbirliği ve grup çalışması) ve kişilerarası becerilerinin (organizasyon ve iletişim becerileri) gelecekte için oldukça önemli olduğu vurgulanmıştır. Samkin ve Schneider (2014: 77-106), çalışmalarında Avustralya, Yeni Zelanda ve Güney Afrika'da muhasebe öğretim üyelerinin profillerini inceleyerek ülkeler arasında verimlilik açısından fark olup olmadığını araştırmışlardır. Bu çalışmanın amacı Avustralyalı, Yeni Zelandalı ve Güney Afrikalı muhasebe öğretim üyelerinin profillerini incelemektir. Ayrıca, çalışma muhasebe alanında fakülte verimlilikleri açısından herhangi bir fark olup olmadığını araştırmaktadır.

Yukarıda özet olarak verilen çalışmalar incelendiğinde, çalışmaların büyük bir kısmının MYO'larda verilen eğitimin etkinliğini ölçmeye yönelik olduğu ve yapılan çalışmaların büyük bir kısmında anket yönteminin tercih edildiği ve anketlerin de büyük bir kısmının öğrenciler üzerinde yapılmış olduğu görülmektedir. Bunun dışında işverenler ve öğretim elemanları üzerinde yapılan ankete dayalı çalışmalar da bulunmaktadır. Yapılan çalışmaların büyük bir kısmının sadece muhasebe eğitiminin ve muhasebe derslerinin etkinliğini ölçmeye yönelik olduğu görülmekle birlikte az sayıda da olsa öğretim üyelerinin etkinliğini ölçmeye yönelik çalışmalarında olduğu görülmektedir.

4. MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA MUHASEBE DERSLERİNİN UYGULAMADA KULLANILMA DÜZEYİ VE YETERLİLİĞİ: BURDUR İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın, amacı, hipotezleri, kapsamı, araştırma sonucunda elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucu elde edilen bilgilerin sunulması ve yorumlanması yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri

Bu çalışma; Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksek okullarının muhasebe programlarından mezun olup, Burdur SMMMO'sına kayıtlı ve serbest çalışan muhasebe meslek mensuplarının MYO'larında verilen muhasebe eğitiminin uygulamada kullanılma düzeyi ile verilen eğitimin uygulamada yeterli olup olmadığını ile ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Eğitimin uygulamada kullanılma düzeyi ve yeterli olma durumu önlisans eğitimi sırasında muhasebe alanı ile ilgili alınan derslerin değerlendirilmesi ile yapılacaktır. Çalışmanın bu amacı doğrultusunda oluşturulan alternatif hipotezler aşağıda belirtilmiştir.

H_{A1}: Önlisans eğitimi sırasında alınan derslerin kullanılma ve yeterlilikleri cinsiyet bağlamında farklı algılanmaktadır.

H_{A2} : Genel Muhasebe dersi meslekte yeterli görülmektedir.

H_{A3} : Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı dersi meslekte yeterli görülmektedir.

H_{A4} : Şirketler Muhasebesi dersi meslekte yeterli görülmektedir.

H_{A5} : Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi dersi meslekte yeterli görülmektedir.

H_{A6} : Maliyet Muhasebesi dersi meslekte yeterli görülmektedir.

H_{A7} : Vergi Hukuku dersi meslekte yeterli görülmektedir.

H_{A8} : Finansal Yönetim dersi meslekte yeterli görülmektedir.

- H_{A9}** : İnşaat Muhasebesi dersi meslekte yeterli görülmektedir.
- H_{A10}** : Ticaret Hukuku dersi meslekte yeterli görülmektedir.
- H_{A11}** : Türk Vergi Sistemi dersi meslekte yeterli görülmektedir.
- H_{A12}** : Muhasebe Denetim dersi meslekte yeterli görülmektedir.
- H_{A13}** : İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku dersi meslekte yeterli görülmektedir.
- H_{A14}** : Dış Ticaret İşlemleri dersi meslekte yeterli görülmektedir.
- H_{A15}** : Mali Tablolara Analizi dersi meslekte yeterli görülmektedir.
- H_{A16}** : Ticari Belgeler dersi meslekte yeterli görülmektedir.
- H_{A17}** : Konaklama Muhasebesi dersi meslekte yeterli görülmektedir.

4.2. Araştırmanın Hedef Kitle ve Kapsamı

Bu çalışmanın hedef kitesini, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi bünyesindeki MYO'larının Muhasebe/Muhasebe ve Vergi Uygulamaları programından mezun, Mart 2014 tarihi itibarıyla Burdur Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlı, Burdur merkez ve ilçelerinde Serbest Muhasebeci (SM), Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) olarak çalışan meslek mensupları ile Muhasebe stajına başlamış stajyer meslek mensupları oluşturmaktadır. Söz konusu tarihte odaya kayıtlı ve yukarıda belirtilen kapsama uyan 39 meslek mensubu tespit edilmiştir. Hedef kitlenin 37'sine ulaşılmış ve anket uygulaması yapılmıştır. Analiz aşamasında anketlerden bir tanesi analize uygun olmadığından (eksik doldurulduğu için) kapsam dışı bırakılmıştır. Dolayısıyla 36 adet anket değerlendirilmeye alınmıştır. Bu da % 92'lik bir katılım oranını göstermektedir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak, anket tekniği kullanılmıştır. Anket iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde Muhasebe/Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümünde okutulan muhasebe ile ilgili dersler ve bu derslerin uygulamada kullanılıp kullanılmadığı ve yeterli olup olmadıklarını ölçmeye yönelik sorular yer almaktadır. Anketin bu bölümünde 18 temel ders belirlenmiştir. Anketin ikinci bölümünde ise araştırmaya katılanların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS for Windows 16.0 istatistik programı kullanılmıştır.

4.4. Araştırmada Elde Edilen Bulguların Analizi ve Değerlendirilmesi

Ankete yönelik analizlerin yapıldığı bu bölümde; araştırmaya katılan meslek mensuplarının demografik özellikleri, meslek mensuplarının önlisans eğitimi süresince öğrendikleri muhasebe bilgilerini uygulamada kullanıp kullanmadıkları ve bilgilerin yeterli olup olmadığı değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

4.4.1. Araştırmanın Güvenilirlik Testi

Yapılan anket çalışmasının kendi içerisinde güvenilirliğini gösteren Cronbach Alpha değeri 0,903 olarak belirlenmiştir (Tablo 1). Bu değer anketin çok yüksek düzeyde güvenilir bir anket olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Anketin Güvenilirlik Katsayısı

Anket Sayısı	36
Soru Sayısı	36
Cronbach Alpha (α)	0,903

4.4.2. Araştırmaya Katılanların Meslek Mensuplarının Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının demografik özelliklerinin tespiti amacıyla, meslek mensuplarına 7 adet soru yöneltilmiştir. Araştırmaya katılanların demografik özellikleri Tablo 2.'de görülmektedir.

Tablo 2. Demografik Özellikler

Demografik Özellikler								
Cinsiyet	n	%	Yaş Grupları	n	%	Eğitim durumu	n	%
Kadın	5	13,9	20-29 arası	7	19,4	Lisans	30	83,3
Erkek	31	86,1	30-39 arası	19	52,8	Ön lisans	6	16,7
			40 ve üstü	10	27,8			
Mezuniyet yılı	n	%	Unvan	n	%	Tecrübe	n	%
1-5	14	38,9	SM	4	11,1	1-5	14	38,9
6-10	12	33,3	SMMM	22	61,1	6-10 yıl	6	16,7
11 ve daha fazla	10	27,8	Stajyer	10	27,8	11 ve daha fazla	16	44,4
Toplam	36	100	Toplam	36	100	Toplam	36	100

Tablo 2. incelendiğinde; araştırmaya katılanların % 86,1'inin erkek, % 52,8'inin 30-39 yaş aralığında, % 61,1'inin SMMM, %38,9'unun mezuniyet yılının 1-5 yıl aralığında olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların % 83,3'ü lisans mezunu ve % 16,7'si de önlisans mezunudur. Çalışmada MYO'larda alınan dersler değerlendirilmekle birlikte araştırmaya katılan % 83,3 lisans mezunu ilk önce önlisanslarını tamamlamış daha sonra AÖF'den lisans tamamlama yapmışlardır.

Araştırmaya katılan meslek mensupları tarafından önlisans eğitimi sırasında görülen muhasebe ile ilişkili derslerin kullanılma ve yeterli görülme durumları 5'li bir likert ölçeği üzerinde değerlendirilmiştir. Kullanılma durumu ile ilgili ölçek üzerinde 1 hiç kullanılmıyor, 5 ise çok kesinlikle kullanılmakta anlamına gelmektedir. Derslerin iş hayatında yeterli olma durumu ile ilgili

ölçek üzerinde ise 1 hiç yeterli değil, 5 ise tamamen yeterli anlamına gelmekte olup derslerin kullanılma durumları ile yeterli olma durumları Tablo 3.'de görülmektedir.

Tablo 3. Meslek Mensuplarının Önlisans Eğitimi Sırasında Aldıkları Derslerin Kullanılma ve Yeterli Olma Durumları

KULLANMA DURUMU		DERSLER	YETERLİ OLMA DURUMU	
Ort.	Std.Sap.		Ort.	Std.Sap.
4,03	0,941	Ticari Belgeler	3,75	0,874
3,89	1,063	Maliyet Muhasebesi	3,64	1,125
3,86	0,867	Türk Vergi Sistemi	3,58	1,079
3,83	1,056	Genel Muhasebe	3,47	1,000
3,83	1,183	İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	3,33	1,373
3,75	1,131	Ticaret Hukuku	3,69	0,889
3,75	0,967	Mali Tablolar Analizi	3,78	0,959
3,69	1,167	Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı	2,72	1,210
3,69	0,980	Vergi Hukuku	3,64	0,931
3,64	1,099	İletişim	3,64	1,073
3,56	1,157	Şirketler Muhasebesi	3,25	0,841
3,44	1,182	Muhasebe Denetim	3,25	1,156
3,42	1,180	Finansal Yönetim	3,22	1,017
3,28	0,974	Genel İşletme	3,14	0,899
3,28	1,256	Dış Ticaret İşlemleri	3,14	1,355
3,22	1,124	Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi	2,89	1,036
2,83	1,404	İnşaat Muhasebesi	2,92	1,317
2,78	1,290	Konaklama Muhasebesi	2,92	1,296

Derslerin kullanım düzeyi açısından Tablo 3. incelendiğinde, kullanılma düzeyi en fazla olan beş ders sırasıyla; ticari belgeler (4,03), maliyet muhasebesi (3,89), Türk vergi sistemi (3,86), genel muhasebe (3,83) ve iş ve sosyal güvenlik hukukudur (3,83). Uygulamada kullanılma düzeyi en

düşük olan beş ders ise sırasıyla; konaklama muhasebesi (2,78), inşaat muhasebesi (2,83), dış ticaret işlemleri ve muhasebesi (3,22), dış ticaret işlemleri (3,28) ve genel işletme (3,28) dersleridir.

Tablo 3. derslerin yeterlilik düzeyleri açısından incelendiğinde; yeterlilik düzeyi en yüksek beş ders sırasıyla; ticari belgeler (3,75), ticaret hukuku (3,69), vergi hukuku (3,64), iletişim (3,64) ve maliyet muhasebesi (3,64) dersleri olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, yeterlilik düzeyi en düşük beş ders ise sırasıyla; bilgisayarlı muhasebe paket programları (2,72), dış ticaret işlemleri ve muhasebesi (2,89), konaklama muhasebesi (2,92), inşaat muhasebesi (2,92) ve genel işletme (3,14) ile birlikte dış ticaret işlemleri (3,14) dersleridir.

Önlisans eğitimi sırasında alınan derslerin kullanılma durumu ile yeterlilikleri konusunda cinsiyet bağlamında bir farklılığın belirlenmesi için Tablo 4.'de görülen Mann-Whitney -U- testi yapılmıştır.

Tablo 4. Derslerin Kullanılma ve Yeterliliğinin Cinsiyet Bağlamında Farklılığı

DERSLER	Cinsiyet		Mann-Withney -U- Testi	
	Erkek (31)	Kadın (5)	Z	P
KULLANIM DURUMU AÇISINDAN	Mean Rank	Mean Rank	Z	P
1.Genel Muhasebe	18,52	18,40	-0,024	0,981
2.Genel İşletme	18,42	19,00	-0,121	0,903
3.Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı	19,31	13,50	-1,187	0,235
4.Şirketler Muhasebesi	18,69	17,30	-0,283	0,777
5.Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi	18,42	19,00	-0,122	0,903
6.Maliyet Muhasebesi	18,87	16,20	-0,560	0,575
7.Vergi Hukuku	18,45	18,80	-0,074	0,941
8.Finansal Yönetim	18,03	21,40	-0,695	0,487
9.İnşaat Muhasebesi	18,11	20,90	-0,565	0,572
10.İletişim	17,32	25,80	-1,746	0,081
11.Ticaret Hukuku	18,15	20,70	-0,537	0,591
12.Türk Vergi Sistemi	18,29	19,80	-0,320	0,749
13.Muhasebe Denetim	17,77	23,00	-1,093	0,274
14.İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	18,23	20,20	-0,414	0,679
15.Dış Ticaret İşlemleri	17,89	22,30	-0,898	0,369
16.Mali Tablolar Analizi	18,73	17,10	-0,338	0,735

17.Ticari Belgeler	17,47	24,90	-1,568	0,117
18.Konaklama Muhasebesi	17,90	22,20	-0,874	0,382
YETERLİLİK AÇISINDAN	Mean Rank	Mean Rank	Z	P
1.Genel Muhasebe	17,97	21,80	-0,804	0,422
2.Genel İşletme	18,45	18,80	-0,075	0,940
3.Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı	18,44	18,90	-0,094	0,925
4.Şirketler Muhasebesi	17,84	22,60	-0,999	0,318
5.Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi	18,15	20,70	-0,524	0,600
6.Maliyet Muhasebesi	18,32	19,60	-0,268	0,789
7.Vergi Hukuku	18,19	20,40	-0,462	0,644
8.Finansal Yönetim	18,35	19,40	-0,218	0,828
9.İnşaat Muhasebesi	17,65	23,80	-1,242	0,214
10.İletişim	18,10	21,00	-0,622	0,534
11.Ticaret Hukuku	18,69	17,30	-0,290	0,772
12.Türk Vergi Sistemi	17,56	24,30	-1,389	0,165
13.Muhasebe Denetim	17,79	22,90	-1,084	0,278
14.İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	18,13	20,80	-0,547	0,585
15.Dış Ticaret İşlemleri	18,77	16,80	-0,400	0,689
16.Mali Tablolar Analizi	19,26	13,80	-1,228	0,219
17.Ticari Belgeler	18,94	15,80	-0,674	0,501
18.Konaklama Muhasebesi	18,40	19,10	-0,142	0,887

Önlisans eğitimi sırasında alınan derslerin kullanılma durumu ile yeterlilikleri konusunda cinsiyet bağlamında bir farklılık olmadığı Tablo 4.'de görülmektedir. Bu çerçevede "*Önlisans eğitimi sırasında alınan derslerin kullanılma ve yeterlilikleri cinsiyet bağlamında farklı algılanmaktadır*" şeklindeki H_{A1} **nolu hipotez** rededilmektedir.

Önlisans eğitimi sırasında alınan derslerin kullanılma durumu ile yeterlilikleri konusunda meslek mensuplarının eğitim düzeyleri arasında bir farklılığın belirlenmesi için Tablo 5.'de görülen Mann-Whitney *-U-* testi yapılmıştır.

Tablo 5. Derslerin Kullanılma ve Yeterliliğinin Eğitim Durumu Açısından Farklılığı

DERSLER	Cinsiyet		Mann-Withney	
	Önlisans (6)	Lisans (30)	-U- Testi	
KULLANIM DURUMU AÇISINDAN	Mean Rank	Mean Rank	Z	P
1.Genel Muhasebe	11,25	19,95	-1,932	0,05
2.Genel İşletme	13,25	19,55	-1,418	0,15
3.Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı	18,92	18,42	-0,110	0,91
4.Şirketler Muhasebesi	14,83	19,23	-0,964	0,33
5.Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi	19,08	18,38	-0,158	0,87
6.Maliyet Muhasebesi	18,08	18,58	-0,113	0,91
7.Vergi Hukuku	15,92	19,02	-0,711	0,47
8.Finansal Yönetim	19,67	18,27	-0,311	0,75
9.İnşaat Muhasebesi	21,00	18,00	-0,655	0,51
10.İletişim	20,42	18,12	-0,510	0,61
11.Ticaret Hukuku	18,50	18,50	0,000	1
12.Türk Vergi Sistemi	19,83	18,23	-0,366	0,71
13.Muhasebe Denetim	20,92	18,02	-0,654	0,51
14.İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	13,67	19,47	-1,311	0,19
15.Dış Ticaret İşlemleri	14,25	19,35	-1,119	0,26
16.Mali Tablolar Analizi	16,67	18,87	-0,493	0,62
17.Ticari Belgeler	17,00	18,80	-0,409	0,68
18.Konaklama Muhasebesi	20,42	18,12	-0,504	0,61
YETERLİLİK AÇISINDAN	Mean Rank	Mean Rank	Z	P
1.Genel Muhasebe	17,75	18,02	-0,203	0,83
2.Genel İşletme	18,75	18,45	-0,070	0,94
3.Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı	16,92	18,82	-0,415	0,67
4.Şirketler Muhasebesi	13,42	19,52	-1,380	0,16

5.Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi	22,25	17,75	-0,995	0,32
6.Maliyet Muhasebesi	23,00	17,60	-1,222	0,22
7.Vergi Hukuku	16,83	18,83	-0,451	0,665
8.Finansal Yönetim	19,33	18,33	-0,225	0,82
9.İnşaat Muhasebesi	21,33	17,93	-0,739	0,46
10.İletişim	20,33	18,13	-0,508	0,61
11.Ticaret Hukuku	20,83	18,03	-0,627	0,53
12.Türk Vergi Sistemi	19,17	18,37	-0,178	0,85
13.Muhasebe Denetim	16,50	18,90	-0,549	0,58
14.İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	17,00	18,80	-0,397	0,69
15.Dış Ticaret İşlemleri	18,25	18,55	-0,065	0,94
16.Mali Tablolar Analizi	11,50	19,90	-2,037	0,04
17.Ticari Belgeler	14,75	19,25	-1,042	0,29
18.Konaklama Muhasebesi	14,75	19,25	-0,986	0,32

Önlisans eğitimi sırasında alınan derslerin kullanılma durumu ile yeterlilikleri konusunda meslek mensuplarının eğitim durumları arasında genel olarak bir farklılığın olmadığı Tablo 4.'de görülmektedir. Ancak genel muhasebe dersinin kullanılma durumunda ve mali tablolar analizi dersinin yeterlilik durumunda p değerlerinin % 5'den küçük çıkması bu derslerde bir farklılığın olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda lisans mezunlarının genel muhasebe dersini daha fazla kullandığı ve mali tablolar analizi dersini de önlisans mezunlarına göre daha yeterli gördükleri sonucuna varılmaktadır.

Önlisans eğitimi sırasında alınan derslerin kullanılma durumu ile yeterlilikleri konusunda meslek mensuplarının ünvanlarına göre farklılığın belirlenmesi için Tablo 6.'da görülen Kruskal Wallis Testi yapılmıştır.

Tablo 6. Derslerin Kullanılma ve Yeterliliğinin Ünvan Bağlamında Farklılığı

DERSLER	Ünvan			Kruskal Wallis Testi	
	SM (4)	SMMM (22)	STAJER (10)		
KULLANIM DURUMU AÇISINDAN	Mean Rank	Mean Rank	Mean Rank	K²	P
1.Genel Muhasebe	12,25	18,91	20,10	1,830	0,40

2.Genel İşletme	17,63	17,39	21,30	1,102	0,57
3.Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı	23,25	17,57	18,65	1,063	0,58
4.Şirketler Muhasebesi	20,25	17,64	19,70	0,413	0,81
5.Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi	23,25	16,82	20,30	1,884	0,39
6.Maliyet Muhasebesi	21,75	17,77	18,80	0,560	0,75
7.Vergi Hukuku	21,50	19,64	14,80	2,121	0,34
8.Finansal Yönetim	23,63	17,41	18,85	1,309	0,52
9.İnşaat Muhasebesi	25,50	17,86	17,10	2,142	0,034
10.İletişim	14,25	17,45	22,50	2,525	0,28
11.Ticaret Hukuku	22,25	16,95	20,40	1,489	0,47
12.Türk Vergi Sistemi	22,88	17,11	19,80	1,417	0,49
13.Muhasebe Denetim	28,75	16,84	18,05	4,909	0,08
14.İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	20,88	17,86	18,95	0,342	0,84
15.Dış Ticaret İşlemleri	24,38	18,52	16,10	1,884	0,39
16.Mali Tablolar Analizi	20,75	18,23	18,20	0,229	0,89
17.Ticari Belgeler	14,50	18,09	21,00	1,346	0,51
18.Konaklama Muhasebesi	26,38	18,02	16,40	2,854	0,24
YETERLİLİK AÇISINDAN	Mean Rank	Mean Rank	Mean Rank	K²	P
1.Genel Muhasebe	17,75	16,23	23,80	4,052	0,13
2.Genel İşletme	16,00	15,14	26,90	10,552	0,005
3.Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı	21,50	17,86	18,70	0,432	0,80
4.Şirketler Muhasebesi	15,38	16,68	23,75	3,965	0,13
5.Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi	26,25	16,16	20,55	3,938	0,14

6.Maliyet Muhasebesi	24,00	15,82	22,20	4,260	0,11
7.Vergi Hukuku	25,63	16,50	20,05	3,202	0,20
8.Finansal Yönetim	15,25	17,09	22,90	2,821	0,24
9.İnşaat Muhasebesi	27,00	15,61	21,45	5,291	0,07
10.İletişim	16,88	15,95	24,75	5,798	0,05
11.Ticaret Hukuku	10,88	17,23	24,35	6,131	0,04
12.Türk Vergi Sistemi	14,75	15,50	22,60	5,158	0,07
13.Muhasebe Denetim	20,88	16,77	21,35	1,772	0,41
14.İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	20,13	16,89	21,40	1,478	0,47
15.Dış Ticaret İşlemleri	20,88	17,61	19,50	0,475	0,78
16.Mali Tablolar Analizi	15,50	18,61	19,45	0,533	0,76
17.Ticari Belgeler	13,13	18,05	21,65	2,352	0,30
18.Konaklama Muhasebesi	21,00	16,18	22,60	2,991	0,22

Tablo 6. incelendiğinde meslek mensuplarının ünvanları ile eğitimleri sırasında alınan derslerin kullanılma durumu ile yeterlilikleri arasında genel bir farkın olmadığı görülmektedir. Ancak inşaat muhasebesi dersinin kullanılma durumunda p değerinin 0,05 den küçük çıkmasından dolayı sadece bu dersin kullanılma durumunda bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu bağlamda inşaat muhasebesi dersinin SM'ler tarafından daha fazla kullanıldığını görülmektedir. İletişim ve ticaret hukuku derslerini de stajyerler daha yeterli görmektedirler.

Önlisans eğitimi sırasında alınan derslerin kullanılma durumu ile yeterlilikleri konusunda meslekteki kıdem yılına göre farklılığın belirlenmesi için Tablo 7.'de görülen Kruskal Wallis Testi yapılmıştır.

Tablo 7. Derslerin Kullanılma ve Yeterliliğinin Meslekteki Kıdem Yılına Göre Farklılığı

DERSLER	Kıdem Yılı			Kruskal Wallis Testi	
	1-5 yıl (14)	6-10 yıl (6)	11 yıl ve üstü (16)	K ²	P
KULLANIM DURUMU AÇISINDAN	Mean Rank	Mean Rank	Mean Rank		
1.Genel Muhasebe	15,54	21,50	19,97	2,086	0,35
2.Genel İşletme	17,11	24,25	17,56	2,428	0,29

3.Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı	15,46	25,83	18,41	4,384	0,11
4.Şirketler Muhasebesi	18,64	27,08	15,16	5,965	0,05
5.Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi	18,89	20,28	17,56	0,319	0,85
6.Maliyet Muhasebesi	18,93	28,75	14,28	9,378	0,009
7.Vergi Hukuku	19,00	18,75	17,97	0,088	0,95
8.Finansal Yönetim	20,46	19,67	16,34	1,350	0,50
9.İnşaat Muhasebesi	18,79	22,00	16,94	1,085	0,58
10.İletişim	19,54	23,25	15,81	2,620	0,27
11.Ticaret Hukuku	19,50	19,17	17,38	0,379	0,82
12.Türk Vergi Sistemi	19,79	19,67	16,94	0,735	0,69
13.Muhasebe Denetim	20,96	15,75	17,38	1,532	0,46
14.İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	18,36	24,83	16,25	3,288	0,19
15.Dış Ticaret İşlemleri	19,43	20,50	16,94	0,723	0,69
16.Mali Tablolar Analizi	17,75	23,42	17,31	1,765	0,414
17.Ticari Belgeler	18,14	20,92	17,91	0,439	0,80
18.Konaklama Muhasebesi	19,96	19,25	16,94	0,696	0,70
YETERLİLİK AÇISINDAN	Mean Rank	Mean Rank	Mean Rank	K²	P
1.Genel Muhasebe	19,18	18,25	18,00	0,111	0,94
2.Genel İşletme	18,18	21,58	17,63	0,762	0,68
3.Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı	15,96	19,33	20,41	1,454	0,48
4.Şirketler Muhasebesi	18,14	19,58	18,41	0,092	0,95
5.Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi	19,43	14,25	19,28	1,273	0,52
6.Maliyet Muhasebesi	20,00	17,00	17,75	0,553	0,75

7.Vergi Hukuku	18,68	19,75	17,88	0,163	0,92
8.Finansal Yönetim	19,18	18,75	17,81	0,145	0,93
9.İnşaat Muhasebesi	20,32	16,58	17,63	0,764	0,68
10.İletişim	18,43	15,08	19,84	1,056	0,59
11.Ticaret Hukuku	16,21	19,92	19,97	1,202	0,54
12.Türk Vergi Sistemi	19,36	17,17	18,25	0,217	0,89
13.Muhasebe Denetim	17,50	19,75	18,91	0,272	0,87
14.İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	16,50	19,67	19,81	0,893	0,64
15.Dış Ticaret İşlemleri	15,54	15,00	22,41	4,200	0,12
16.Mali Tablolar Analizi	16,18	16,67	21,22	2,516	0,28
17.Ticari Belgeler	15,18	16,58	22,13	4,146	0,12
18.Konaklama Muhasebesi	18,21	17,83	19,00	0,075	0,96

Tablo 7. incelendiğinde meslek mensuplarının kıdem yılları ile eğitimleri sırasında alınan derslerin kullanılma durumu ile yeterlilikleri arasında genel bir farkın olmadığı görülmektedir. Ancak şirketler muhasebesi ve maliyet muhasebesi derslerinin kullanılma durumunda p değerinin 0,05 den küçük çıkmasından dolayı sadece bu derslerin kullanılma durumunda bir farklılığın olduğu görülmektedir. Her iki dersi de meslekte 6-10 yıl arasında çalışan meslek mensuplarının daha fazla kullandığı sonucuna varılmaktadır.

Meslek mensuplarının eğitimleri sırasında almış oldukları derslerin yeterliliklerine ilişkin oluşturulan hipotezlerin testleri Tablo 8.'de görülmektedir. Hipotezleri test etmek amacıyla "**tek örnek t-testi**" kullanılmış olup, $\alpha=0,05$ ve test değeri olarak orta değer olan **-3-** alınmıştır.

Tablo 8. Meslek Mensuplarının Eğitimleri Sırasında Aldıkları Derslerin Yeterliliklerine İlişkin Oluşturulan Hipotezler

Hipotez	N	Ort.	Std. Sp.	-t- değeri	-p-	Sonuç
Genel Muhasebe dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A2})	36	3,47	1,00	2,834	0,08	Red
Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A3})	36	2,72	1,21	-1,378	0,17	Red
Şirketler Muhasebesi dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A4})	36	3,25	0,84	1,784	0,08	Red
Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi dersi meslekte	36	2,89	1,03	-0,644	0,52	Red

yeterli görülmektedir. (H _{A5})							
Maliyet Muhasebesi dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A6})	36	3,64	1,12	3,407	<0,001 0,002	Kabul	
Vergi Hukuku dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A7})	36	3,64	0,93	4,120	<0,001 (0,000)	Kabul	
Finansal Yönetim dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A8})	36	3,22	1,01	1,311	0,19	Red	
İnşaat Muhasebesi dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A9})	36	2,92	1,31	-0,380	0,70	Red	
Ticaret Hukuku dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A10})	36	3,69	0,88	4,689	<0,001 (0,000)	Kabul	
Türk Vergi Sistemi dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A11})	36	3,58	1,07	3,244	<0,01 (0,003)	Kabul	
Muhasebe Denetim dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A12})	36	3,25	1,15	1,298	0,20	Red	
İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A13})	36	3,33	1,37	1,456	0,15	Red	
Dış Ticaret İşlemleri dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A14})	36	3,14	1,35	0,615	0,54	Red	
Mali Tablolar Analizi dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A15})	36	3,78	0,95	4,864	<0,001 (0,000)	Kabul	
Ticari Belgeler dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A16})	36	3,75	0,87	5,147	<0,001 0,000	Kabul	
Konaklama Muhasebesi dersi meslekte yeterli görülmektedir. (H _{A17})	36	2,92	1,29	-0,386	0,70	Red	

Not: (i) n=36; (ii) tek örnek -t- testi

Tablo 8.'de görüldüğü gibi meslek mensuplarının eğitimleri sırasında almış oldukları derslerin yeterliliği ile ilgili oluşturulan hipotezlerden 6 tanesi kabul edilirken 10 tanesi red edilmiştir. Meslek mensupları eğitimleri sırasında almış oldukları derslerden; maliyet muhasebesi, vergi hukuku, ticaret hukuku, Türk vergi sistemi, mali tablolar analizi ve ticari belgeler derslerini yeterli görürken diğerlerini yetersiz görmekteyler.

5. SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Önlisans düzeyinde verilen eğitimin muhasebecilik mesleğini icra edenlerin bakış açısıyla, uygulamada kullanılma ve yeterlilik düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada şu hususlar tespit edilmiştir.

- Ticari belgeler, maliyet muhasebesi, Türk vergi sistemi, genel muhasebe ve iş ve sosyal güvenlik hukuku derslerinin uygulamada kullanılma düzeylerinin yüksek olduğu,
- Konaklama muhasebesi, inşaat muhasebesi, dış ticaret işlemleri ve muhasebesi, dış ticaret işlemleri muhasebesi ve genel işletme derslerinin uygulamada kullanılma düzeylerinin düşük olduğu,
- Ayrıca, Ticari belgeler, iletişim, maliyet muhasebesi, Vergi hukuku ve muhasebe denetimi derslerinin yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğu,
- Ticari belgeler, ticaret hukuku, vergi hukuku, iletişim ve maliyet muhasebesi derslerinin yeterlilik düzeyleri yüksek görülürken bilgisayarlı muhasebe paket programları, dış ticaret işlemleri ve muhasebesi, konaklama muhasebesi, inşaat muhasebesi ve genel işletme ile birlikte dış ticaret işlemleri muhasebesi derslerinin yeterlilik düzeylerinin düşük olduğu,
- MYO'larda verilen muhasebe dersleri genel olarak değerlendirildiğinde meslek mensuplarının beklentileri ile verilen eğitim arasında farklılıklar olduğu görülmektedir.

Muhasebe ekonomik, teknolojik gelişmelerden, yasal değişikliklerden önemli derecede etkilenmektedir. Bu kapsamda, üniversitelerde verilen muhasebe derslerinin ve içeriklerinin söz konusu değişimlere paralel olarak güncellenmeli ve çağın gerisinde kalmamalıdır. Muhasebe eğitimi teknolojide, ekonomide, yasalarda ortaya çıkan değişimlere uygun olarak, kendini güncellemeli, dersleri ve ders içeriklerinin güncellenmesi yanında ders öğretme yöntem ve teknikleri ile ders araç ve gereçlerini de değişime uygun olarak güncellemelidir.

Muhasebe programlarında verilen muhasebe derslerinin içerikleri teknolojiye uygun bir şekilde değiştirilmelidir. Uluslararası muhasebe standartları ve muhasebenin uluslararası önemi vurgulanmalı ve dersler mümkün olduğunca bilgisayar destekli yapılmalıdır. Günümüzde kamu kuruluşları vatandaşa internet ortamında hizmet sunma yolunda önemli gelişmeler kaydetmiştir. Özellikle Maliye Bakanlığı, e-beyanname, e-bildirim gibi uygulamalarla meslek mensuplarının ve vatandaşların ilgili vergi dairesine gelmesine gerek kalmadan beyanname ve bildirimleri internet ortamında gönderilmesini istemektedir. Ekonomik faaliyetlerin gittikçe farklılaşması, globalleşme sürecinin hızlanması ve ticaretin hızla ülkeler arasında online olması sonucu, muhasebe mesleğini yürütenlerin mesleki bilgilerin sürekli güncelleştirmelerini gerektirmektedir. Bu bağlamda üniversitelerde verilen muhasebe ve diğer derslerin ders içeriklerinin sürekli güncellenmesi çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek duruma getirilmesi gerekmektedir.

Öte yandan meslek mensupları değişen koşullara uyum sağlayabilmek için sürekli meslek içi eğitime katılma gereğinin farkında olmalıdır. Muhasebecilerin; çağın gerektirdiği bütün gelişmeleri yakından takip edip, bunlarla ilgili eksiklikleri varsa bunu hızlı bir şekilde mesleki eğitimi ile gidermeleri gerekmektedir. Muhasebe eğitimi almış olan öğrencilerin, muhasebenin ürettiği bilgileri, muhasebenin kayıt tutma işlevinin ötesinde bu bilgileri yorumlayıp çözümler üretebilme ve aynı zamanda bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanabilme becerilerine de sahip olmaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Botes Vida, Low Mary ve Chapman James, (2010), “Is Accounting Education Sufficiently Sustainable?”, *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 5 (1): 95-124.
- Byrne Marran ve Flood Barbara, (2005), “A Study of Accounting Students’ Motives, Expectations And Preparedness For Higher Education”, *Journal of Furtherand Higher Education*, 29 (2): 111-124.
- Cheng Kai-Wen, (2007), “The Curriculum Design in Universities From The Perspective Of Providers in Accounting Education”, *Education*, 127 (4): 581-590.
- Civan Mehmet ve Yıldız Ferah, (2003), “Globalleşme Sürecinden Muhasebe Meslek Eğitiminin Etkilenmesi”, 6.Muhasebe Denetimi Sempozyumu, 16-19 Nisan 2003, <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/sempozyum/06Sempozyum/3Oturum/MehmetCivan.pdf> (Erişim Tarihi: 13.07.2014).
- Çürük Turgut ve Doğan Zeki, (2001), “Muhasebe Eğitiminin İşletmelerin Taleplerini Karşılama Düzeyi: Türkiye Örneği”, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, (28): 281-310.
- Demir Mehmet ve Çam Mustafa, (2006), “Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Öğreniminde Başarılarını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Bir Araştırma”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (32): 160-169.
- Demir Mehmet, (2013), “Muhasebe Dersinde Öğretilen Konuların/Yöntemlerin Uygulamada Tercih Edilme Düzeyi: Sivas İlinde Bir Araştırma”, *Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Nisan 2013, 13 (25): 173-199.
- Dosch Robert J. ve Wambsganss Jacob R., (2006), “The Blame Game: Accounting Education is Not Alone”, *Journal of Education For Business*, 81 (5): 250-254.
- Erol Mikail ve Atmaca Metin, (2004), “Meslek Yüksek Okullarında Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin İş Dünyasında Muhasebe Mesleğinde Çalışmaya Karşı Tutumları”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (24): 171-178.
- Geiger Marshall A. ve Ogilby Suzanne M., (2000), “The First Course in Accounting: Students’ Perceptions And Their Effect On The Decision To Major in Accounting”, *Journal of Accounting Education*, 18 (2): 63-78.
- Gençoğlu Gücenme Ümit ve İşseveroğlu Gülsün (2010), “Türkiye’de Meslek Yüksekokullarındaki Eğitimin Muhasebe Mesleğine Katkısı Üzerine Bir Araştırma”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (47): 28-40.
- Gençtürk Mehmet, (2006), “Alınan Eğitimin Meslek Yaşamındaki Yeterlilik Düzeyinin İşletmelerin Muhasebe – Finans Bölümünde Çalışanlar Üzerinde Tespitine Yönelik Bir Alan Çalışması: Isparta, Burdur, Denizli ve Antalya Organize Sanayi Bölgeleri Örneği”, *Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (12): 55-82.
- Gençtürk Mehmet, Demir Yusuf ve Çarıkcı Oğuzhan, (2008), “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe Finans Eğitimine Bakış Açılı ve Farkındalıkları Üzerine Bir Uygulama”, *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (1): 209-228.
- Gökçen Gürbüz, (1998), “Uygulamacıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri”, *Muhasebe-Finansman Dergisi*, Marmara Üniversitesi Muhasebe Araştırma Merkezi, 7 (9): 43-50.
- Hurt Bob, (2007), “Teaching What Matters: A New Conception of Accounting Education”, *Journal of Education for Business*, 82 (5): 295-299.
- Kaya Uğur, (2007). “İlk Defa Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Ders Yönelik Algılamaları Üzerine Bir Alan Araştırması: KTÜ Örneği”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (36): 125-133.
- Kaytmaz Balsarı Çağnur ve Aslantürk Banu Esra, (2007), “Kavram Haritaları ve Muhasebe Eğitimi, Yönetim Muhasebesi Uygulaması”, XXVI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya.
- Köse Tunç, (2007), “Yönetim Muhasebesinde Değişim ve Yönetim Muhasebesi Eğitiminin İncelenmesi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 9 (1): 215-234.

- Mısırlıoğlu İsmail Ufuk, (2008), "Teaching And Learning Experience In Accounting Education: A UK Perspective", Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi (MODAV), 10 (4): 19-35.
- Nishat Abbasi, (2013), "Competency Approach to Accounting Education: A Global View", Journal of Finance and Accountancy, (13): 1-19
- Otlu Fikret, Durmuş Ahmet Fethi ve Solak Bilal, (2012), "Yüksekokulları Muhasebe Ve Vergi Bölümlerindeki Muhasebe Eğitimi Ve Bölümün Geleceği Hakkında Bir Araştırma: Malatya Meslek Yüksekokulu Uygulaması", Muhasebe ve Finansman Dergisi, (55): 35-50.
- Önal Servet ve Apaydın Fevzi, (1999), "Yeni Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe Eğitimi Üzerindeki Etkisi", Türkiye XVIII. Muhasebe Eğitim Sempozyumu, Muğla, ss. 21-40.
- Özdemir Serkan, (2010), "Ön Lisans Muhasebe Öğrencilerinin Kariyer Planlanmasını Etkileyen Unsurlar: Ege Bölgesinde Bir Araştırma", Muhasebe ve Bilim Dünyası Dergisi, 12 (2): 103- 122.
- Paksoy H.Mustafa, Akbulut Ramazan ve Aydın Vehbi, (2005), "Meslek Yüksek Okullarında Muhasebe Eğitiminin Yeterliliğinin Harran Üniversitesi Özelinde İncelenmesi Ve Geleceğe İlişkin Bir Değerlendirme", Muhasebe Ve Denetime Bakış Dergisi, Mayıs 2005, ss. 73-105.
- Samkin Grant ve Schneider Annika, (2014), "Using University Websites To Profile Accounting Academics And Their Research Output: A Three Country Study", Meditari Accountancy Research, 22 (1): 77-106.
- Silva Paulino L., Santos J. Freitas ve Vieira Isabel, (2014), Teaching Accounting And Management Through Business Simulation: A Case Study, Green Technology Applications for Enterprise and Academic Innovation, Chapter 3, Publisher: IGI Global, Editors: Ezendu Ariwa, ss.33-47.
- Sürmeli Fevzi, (2007), "Muhasebe Eğitiminde e-Değişimi Yakalamak", Muhasebe ve Finansman Dergisi, (33): 28-30.
- Şahin İsmail ve Fındık Tayfun, (2008), "Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri", TSA, 12 (3): 65-86.
- Şengel Salim, (2010), "Sürekli Muhasebe Meslek Eğitiminin Önemi ve Bir Değerlendirme", Muhasebe Ve Finansman Dergisi, (47): 81-89.
- Timothy J. Fogarty and William H. BlackFurther, (2014), "Tales Of The Schism: US Accounting Faculty And Practice Credentials", Journal of Accounting Education, 32 (3): 223–237.
- Uslu Selçuk, (1999), "Bilgi Teknolojisindeki Gelişmelerin Işığında Muhasebe Mesleği ve Eğitimi", Muhasebe ve Finansman Dergisi, (4): 26-35.
- Ünal Orhan ve Doğanay Murat, (2009), "Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Etkinliği: Sayıştay Özelinde Ampirik Bir Çalışma", Sayıştay Dergisi, Temmuz-Aralık, (74-75): 117–138
- Yardımcıoğlu Mahmut ve Büyükalvarcı Ahmet (2007), "Muhasebe Mesleğinde Meslek Yüksekokullarının Yeterliliği ve Tercih Edilme Sebepleri: Selçuk Üniversitesi’nde Bir Uygulama", Muhasebe ve Finansman Dergisi, (36): 173-178.
- Yıldız Fehmi ve Durak Gökhan, (2011), "Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresinde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi" Muhasebe ve Finansman Dergisi, (49): 37-47.
- Yılmaz Serpil ve Ciğer, Ayşegül, (2004), "Küreselleşme ve Önlisans Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışı", XXIII Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 19-23 Mayıs 2004.
- Zaif Figen ve Karapınar Aydın, (2002), "Muhasebe Eğitiminde Değişim İhtiyacı", Gazi Üniversitesi, İİBF Dergisi, (3): 111–134.